

Sygn. akt I ACa 937/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Irena Ejsmont - Wiszowata SO del. Aneta Ineza Sztukowska (spr.)
Protokolant	:	Anna Bogusławska

po rozpoznaniu w dniu 16 marca 2018 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) w W.

przeciwko **J. G., K. G., A. G. i (...) w Z.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej A. G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Łomży

z dnia 13 września 2017 r. sygn. akt I C 275/16

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) **w punkcie 1 oddala powództwo w stosunku do pozwanej A. G. w całości;**

b) **w punkcie 2 zasądza od powoda (...) w W. na rzecz pozwanej A. G. kwotę 14 417 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;**

II. zasądza od powoda (...) w W. na rzecz pozwanej A. G. kwotę 9 100 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za instancję odwoławczą.

(...)

UZASADNIENIE

Powód (...)

(...) w W. wniósł o zasądzenie od pozwanych J. G. i K. G. solidarnie na swoją rzecz kwoty 310.521,41 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, liczonymi od kwoty 302.785,33 zł od dnia 19 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od kwoty 302.785,33 zł od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz kosztami postępowania według norm przepisanych. Ponadto wniósł o zasądzenie od pozwanej A. G. na swoją rzecz kwoty 310.521,41 zł wraz z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym, liczonymi od kwoty 302.785,33 zł od dnia 19 września 2011 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku, ustawowymi odsetkami za opóźnienie, liczonymi od kwoty 302.785,33 zł od dnia 01 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanej A. G. jako dłużnika rzeczowego do prawa własności nieruchomości gruntowej stanowiącej działki nr (...) położonej w miejscowości O., dla której Sąd Rejonowy w Łomży Wydział VI Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr (...) i do wysokości ujawnionych hipotek wpisanych na rzecz powoda: hipoteki umownej zwykłej w kwocie 339.690,00 zł oraz hipoteki umownej kaucyjnej w kwocie 101.907,00 zł wraz z kosztami postępowania według norm przepisanych.

Pozwani: J. G., K. G. i A. G. wnieśli o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz każdego z nich zwrotu kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w kwocie 34 zł, kosztów zastępstwa procesowego oraz kosztów wysłania listu poleconego zawierającego odpowiedź na pozew w kwocie 4,20 zł.

(...), która za zgodą pozwanych przystąpiła do sprawy, wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 13 września 2017 r. wydanym w sprawie o sygn. akt: I. C. 275/16 Sąd Okręgowy w Łomży zasądził od pozwanej A. G. na rzecz powoda kwotę 310.521,41 zł z umownymi odsetkami w wysokości czterokrotności stopy kredytu lombardowego NBP w stosunku rocznym od kwoty 302.785,33 zł od dnia 19 września 2011 r. do dnia 31 grudnia 2015 r. oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, z tym, że ograniczył odpowiedzialność tej pozwanej do nieruchomości gruntowej położonej w miejscowości O. oznaczonej nr(...) dla której Sąd Rejonowy w Łomży prowadzi księgę wieczystą nr (...) do wysokości ujawnionych hipotek : hipoteki umownej zwykłej w wysokości 339.690 zł i hipoteki umownej kaucyjnej w zakresie odsetek i innych należności ubocznych w wysokości 101.907 zł (pkt I) i zasądził od pozwanej A. G. na rzecz powoda kwotę 14.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego oraz kwotę 1.984,80 zł tytułem częściowego zwrotu pozostałych kosztów procesu (pkt II). Jednocześnie Sąd ten oddalił powództwo w stosunku do pozwanych J. G. i K. G. w całości (pkt III) i zasądził od powoda na rzecz pozwanych J. G. i K. G. kwoty po 14.417 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego (pkt IV). Tym samym wyrokiem Sąd Okręgowy w Łomży nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Łomży kwotę 360,32 zł tytułem brakującej części wydatków wyłożonych tymczasowo przez Skarb Państwa (pkt V).

Podstawą powyższego orzeczenia były następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu I instancji:

Dnia 26.09.2008 r. J. G. i K. G. zawarli z (...) S.A. w W. umowę kredytu hipotecznego (...) z oprocentowaniem zmiennym Nr (...) ((...)), spłacanego w ratach annuitetowych udzielonego w walucie polskiej na kwotę 339.690 zł. Kredyt miał być przeznaczony na przebudowę budynku gospodarczego, na budynek mieszkalny nr (...) położony w miejscowości O., gmina P., przy ul. (...), spłatę

zobowiązań finansowych oraz ubezpieczenie od utraty pracy, całkowitej niezdolności do pracy lub pobyt w szpitalu. Kredyt został udzielony na okres 360 miesięcy, licząc od dnia zawarcia umowy. W dniu sporządzenia umowy oprocentowanie kredytu wynosiło 7,64% w stosunku rocznym, z czego 6,59% stanowiła wysokość stawki referencyjnej w dniu zawarcia umowy, zaś 1,05 p.p. stała marża (...) S.A. Marża ta uległa przy tym podwyższeniu o 0,9 p.p. do następnego dnia po dniu przedłożenia w (...) S.A. dokumentu potwierdzającego dokonanie prawomocnego wpisu hipoteki. Rzeczywista roczna stopa procentowa wynosiła 7,9492%, natomiast roczna stopa procentowa dla zadłużenia przeterminowanego na dzień sporządzenia umowy wynosiła 30%.

Strony umowy powyżej opisanej ustanowiły docelowe zabezpieczenie spłaty kredytu m. in. w postaci: hipoteki zwykłej na nieruchomości nr (...) położonej w miejscowości O., gmina P., przy ul. (...), będącej własnością J. i K. małżonków G., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Łomży VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą KW nr (...), w kwocie 339.690 zł oraz hipoteki kaucyjnej na ww. w kwocie 101.907 zł, oświadczenia o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 97 Prawa bankowego. Nadto, strony tejże umowy ustaliły następujące warunki spłaty kredytu: całościowa spłata miała nastąpić do dnia 15.09.2038 r. w ratach annuitetowych, przypadających do zapłaty do 15-go dnia każdego miesiąca i pobieranych przez kredytodawcę z rachunku nr (...), przy czym kredytobiorcy korzystali z karencji w spłacie

kredytu przez okres 12 miesięcy. W umowie kredytu zastrzeżono, że kredytodawca ma prawo wypowiedzieć umowę w części dotyczącej warunków spłaty kredytu m. in. w przypadku niedokonania przez kredytobiorców spłat dwóch rat kredytu w terminach określonych przez kredytodawcę w wysłanych do kredytobiorców i poręczycieli dwóch kolejnych przypomnieniach o kwocie należności z tytułu zaległej i kolejnej raty spłaty kredytu, przy czym o wypowiedzeniu umowy kredytodawca zawiadomić miał kredytobiorców poprzez doręczenie wypowiedzenia osobiście - za potwierdzeniem odbioru lub listem poleconym - za zwrotnym potwierdzeniem odbioru. Okres wypowiedzenia umowy ustalono na 30 dni licząc od dnia następnego po dniu doręczenia kredytobiorcom. Ponadto, w umowie kredytu zastrzeżono też, że niespłacenie przez kredytobiorców części albo całości raty spłaty kredytu w terminie określonym w umowie powodowało, że należność z tytułu zaległej spłaty stawała się zadłużeniem przeterminowanym. Za każdy dzień kalendarzowy w okresie utrzymywania się zadłużenia przeterminowanego kredytodawca miał prawo pobierać odsetki według obowiązującej w tym okresie zmiennej stopy procentowej dla kredytów przeterminowanych, przy zastrzeżeniu, że stopa ta w stosunku rocznym równa jest czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP.

W dniu 20.11.2009 r. pozwani J. G. i K. G. wnieśli o zawieszenie naliczania odsetek na okres 12 miesięcy. Pismem z 20.11.2009 r. wyrazili zaś zgodę na przelew przez (...) S.A. w W. wierzytelności na Towarzystwo Funduszu Inwestycyjnych tworzące Fundusz Sekurytyzacyjny lub Fundusz Sekurytyzacyjny.

Umowa kredytu z dnia 26.09.2008 r. zawarta pomiędzy J. G. i K. G. a (...) S.A. w W. została następnie zmieniona aneksem nr (...) z dnia 25.11.2009 r. oraz aneksem nr (...) z dnia 04.03.2010 r. Zgodnie z aneksem nr (...) w okresie od 25.11.2009 r. do 24.11.2010 r. kredytodawca zrezygnował z naliczania odsetek. Natomiast zgodnie z aneksem nr (...) środki pieniężne na spłatę kredytu miały być pobierane z rachunku nr (...).

W celu zabezpieczenia wierzytelności z tytułu udzielonego kredytu, na nieruchomości ówczasnie należącej do pozwanych J. G. i K. G. (obecnie należącej do pozwanej A. G.), stanowiącej działki gruntu nr (...) oraz (...) położonej miejscowości O., na rzecz (...) S.A. w W. ustanowiona została hipoteka umowna zwykła w kwocie 339.690,00 zł oraz hipoteka umowna kaucyjna w kwocie 101.907,00 zł.

Kredyt udzielony J. G. i K. G.

wypłacany został w czterech transzach w łącznej kwocie 306.270,74 zł. I transzę wypłacono w dniu 22.10.2008 r. w kwocie 121.270,74 zł, II transzę wypłacono w dniu 21.11.2008 r. w kwocie 120.000 zł, III transzę wypłacono w dniu 12.02.2009 r. w kwocie 50.000 zł i IV transzę wypłacono w dniu 26.06.2009 r. w kwocie 15.000 zł.

Każda wypłata poprzedzona była dyspozycją wypłaty kredytu złożoną przez pozwanych.

J. G. i K. G. zaprzestali spłaty kredytu. Ostatnio zarachowana przez (...) S.A .w W. spłata części wymaganego kapitału nastąpiła 16.08.2010 r. w kwocie 327,33 zł. W okresie od 01.03.2010 r. do 16.08.2010 r. kapitał kredytowy został spłacony w kwocie 3.485,41 zł, co po uwzględnieniu kwoty uruchomionego kredytu, przełożyło się na saldo zadłużenia w wysokości 302.785,33 zł.

Pismem z dnia 26.11.2010 r. (...) S.A .w W. zobowiązał J. G. i K. G. do terminowej spłaty zobowiązania. W piśmie stwierdzono brak spłaty/niedopłatę należnych zobowiązań. Wezwano też ww. pozwanych do spłaty wymagalnego zadłużenia, które na 26.11.2010 r. wynosiło 1.234,58 zł w ostatecznym terminie do 31.12.2010 r. Zaznaczono też, że w przypadku braku spłaty powyższej kwoty w wyznaczonym terminie umowa kredytu zostanie wypowiedziana, zaś cała kwota kredytu wraz z odsetkami i opłatami wynosząca na dzień 26.11.2010 r. 307.641 zł stanie się natychmiast wymagalna.

Pismem z dnia 27.05.2011 r. (...) S.A .w W. wypowiedział ww. umowę kredytu i postawił kredyt w stan natychmiastowej wymagalności.

Pismem z dnia 19.01.2012 r. (...) S.A .w W. w związku z upływem określonego w wypowiedzeniu umowy kredytu terminu płatności wezwał pozwanych do zapłaty kwoty 302.785,33 zł tytułem niespłaconego kredytu, kwoty 20.931,69 zł tytułem odsetek oraz 30 zł tytułem kosztów.

W dniu 29.03.2012 r. wobec J. G. i K. G. został wystawiony bankowy tytuł egzekucyjny nr (...), opiewający na łączną kwotę 337.859,23 zł, w tym należność główna - 302.785,33 zł, odsetki od 19.09.2011 r. do 26.03.2012 r. (włącznie) - 34.868,14 zł i koszty - 205,76 zł. Postanowieniem z dnia 11 maja 2012 r. w sprawie I. Co. 712/12 Sąd Rejonowy w Łomży powyższy bankowy tytuł egzekucyjny zaopatrzył w sądową klauzulę wykonalności.

W dniu 17.05.2013 r. J. G. i K. G. zawarli z A. G. w formie aktu notarialnego (Rep. A numer (...)) umowę darowizny prawa własności nieruchomości stanowiącej działki gruntu nr (...) oraz (...).

Pismem z dnia 02.07.2013 r. J. G. i K. G. pozwani wystąpili do (...) S.A .w W. o zawarcie ugody dotyczącej spłaty zadłużenia z tytułu kredytu hipotecznego.

W oparciu o bankowy tytuł egzekucyjny z dnia 29.03.2012 r., zaopatrzony w sądową klauzulę wykonalności z dnia 11 maja 2012 r., (...) S.A .w W. w dniu 05.06.2012 r. złożył do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Łomży wniosek o przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec J. i K. małżonków G., celem wyegzekwowania wierzytelności w kwocie 351.613,07 zł, z czego kapitał wynosił 302.785,33 zł, koszty – 205,76 zł i odsetki 48.621,98 zł. Postępowanie egzekucyjne toczyło się pod sygn. KM 1034/12. Postanowieniem z dnia 22 kwietnia 2014 r. Komornik Sądowy umorzył jednak postępowanie egzekucyjne wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji .

W dniu 23.12.2014 r. (...) S.A .w W. zawarł z (...)w W. umowę sprzedaży wierzytelności, której przedmiotem była m. in. wierzytelność przysługująca (...) S.A .w W. wobec J. G. i K. G. wynikająca z umowy Nr (...). Na nabytą od (...) S.A w W. wierzytelność, według stanu na 20.01.2015 r. składały się: kapitał przeterminowany 302.785,33 zł, odsetki naliczone do 20.01.2015 r. 192.747,82 zł, koszty banku 7.736,08 zł. Ww. kwoty wskazane zostały w wyciągu z ksiąg rachunkowych oraz ewidencji analitycznej wierzytelności funduszu restrukturyzacyjnego.

Pismem z dnia 28.07.2015 r. i z 11.04.2016 r. (...)

Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty w W. poinformował J. G. i K. G. o zmianie wierzyciela, aktualnej wysokości zadłużenia i wezwał ich do zapłaty kwoty 302.785,33 zł wraz z odsetkami na dzień wezwania w wysokości 212.497,23 zł oraz za każdy kolejny dzień zwłoki 82,95 zł.

W dniu 07.07.2015 r. w księdze wieczystej KW nr (...) dokonano zmiany wpisu poprzez wykreślenie (...) S.A. w W. jako wierzyciela hipotecznego i wpisanie w jego miejsce (...) w W..

Pozwani do dnia dzisiejszego nie uiścili wymaganej należności.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że powództwo częściowo było zasadne. Wątpliwości Sądu Okręgowego nie budził fakt zawarcia umowy kredytu hipotecznego i wypłaty pozwanym kwoty 306.270,74 zł. Sąd ten nie miał także wątpliwości co do braku spłaty kredytu ze strony pozwanych, skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu dokonanej przez poprzednika prawnego powoda i wreszcie faktu nabycia powstałej z tego tytułu wierzytelności przez powoda. W oparciu o opinię biegłego z zakresu finansów i bankowości Sąd I instancji ustalił wysokość wierzytelności dochodzonej przez powoda, stwierdzając, iż składa się na nią kapitał niespłacony przez kredytobiorcę - 302.785,33 zł oraz koszty określone na kwotę 7.736,08 zł, na które to koszty składają się: koszty obsługi kredytu 32,49 zł + naliczone opłaty 7.703,59 zł.

Mimo spełnienia przesłanek nabycia przez powoda wierzytelności przysługującej jego poprzednikowi prawnemu w stosunku do pozwanych, powództwa skierowanego przeciwko J. G. i K. G. Sąd I instancji nie uwzględnił, uznając, iż ww. pozwani jako dłużnicy osobiści skutecznie podnieśli zarzut przedawnienia roszczenia. Jako dłużnicy rzeczowi pozwani ci odpowiedzialności wobec powoda nie ponosili zaś jako ze zbyli nieruchomości obciążoną hipotekami stanowiącymi zabezpieczenie należności dochodzonej pozwem. Sąd I instancji zważył przy tym, że bieg terminu przedawnienia roszczenia został w sprawie przerwany względem pierwotnego wierzyciela - (...) S.A. w W. na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, a następnie na skutek złożenia wniosku o wszczęcie egzekucji. Tym niemniej powód jako nabywca wierzytelności niebędący bankiem nie może powoływać się on na przerwę biegu przedawnienia spowodowaną podjęciem czynności związanych z dochodzeniem roszczenia na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Również wniosek o wszczęcie egzekucji nie przerywa biegu przedawnienia także w sytuacji, w której komornik umorzył postępowanie egzekucyjne na wniosek wierzyciela, który w toku tej egzekucji dokonał przelewu wierzytelności.

Natomiast za zasadne uznał Sąd I instancji powództwo skierowane przeciwko pozwanej A. G. jako dłużnikowi rzeczowemu. Przedawnienie wierzytelności zabezpieczonej hipoteką nie wpływa bowiem na uprawnienia wierzyciela hipotecznego dotyczące dochodzenia zaspokojenia z przedmiotu hipoteki. W rezultacie właścicielowi przedmiotu hipoteki nie przysługuje zarzut przedawnienia jako skuteczny środek obrony przeciwko powództwu wierzyciela hipotecznego. Sąd I instancji podkreślił przy tym, że również przedawnienie roszczenia w stosunku do dłużnika osobistego o odsetki ustawowe za opóźnienie, zabezpieczone przez hipotekę kaucyjną, nie narusza uprawnienia wierzyciela hipotecznego do uzyskania zaspokojenia z nieruchomości obciążonej. Jak długo bowiem hipoteka kaucyjna figuruje w księdze wieczystej, wierzyciel może liczyć na ich zaspokojenie z nieruchomości. Artykuł 104 ustawy o księgach wieczystych i hipotece, sprzed uchylecia, jako przepis szczególny odnoszący się do hipoteki kaucyjnej, wyłączał w tym zakresie zastosowanie art. 77 zd. 2 ustawy o księgach wieczystych i hipotece w wersji sprzed nowelizacji, odnoszącego się do hipoteki w ogólności. W konsekwencji Sąd I instancji uznał, że pozwana A. G. jako dłużniczka rzeczowa ponosi odpowiedzialność rzeczową w sprawie niniejszej, przy czym Sąd ten ograniczył, zgodnie z art. 319 k.p.c., jej odpowiedzialności do nieruchomości obciążonych hipotekami ujawnionymi w księdze wieczystej. O odsetkach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 481 k.c. Natomiast o kosztach postępowania Sąd ten rozstrzygnął na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wywiodła pozwana A. G., zaskarżając go częściowo, a mianowicie w zakresie pkt I i II. Wyrokowi temu zarzuciła przy tym:

1) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. oraz przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 245 k.p.c. i art. 253 k.p.c., polegające na uznaniu, iż powód udowodnił wysokość swojego roszczenia, podczas gdy wbrew swoim obowiązkom procesowym i zasadzie ciężaru dowodu powód nie wykazał w sposób wyczerpujący, w jakiej konkretnie kwocie przysługuje mu roszczenie wobec strony pozwanej, co czyni całe to roszczenie niemożliwym do uwzględnienia, w szczególności w związku z zawartymi w umowie kredytu klauzulami niedozwolonymi, których eliminacja z łączącego strony stosunku zobowiązaniowego czyni roszczenie powoda niezasadnym,

2) naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 k.c., art. 61 § 1 k.c., art. 77 k.c., art. 78 k.c. i art. 104 k.c. oraz przepisów postępowania, tj. art. 232 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 245 k.p.c. i art. 253 k.p.c. polegające na uznaniu, iż powód udowodnił wymagalność swojego roszczenia, podczas gdy wbrew swoim obowiązkom procesowym i zasadzie ciężaru dowodu powód nie wykazał w sposób wyczerpujący, aby bank wypełnił wszelkie wymagane umową oraz obowiązującymi przepisami prawa przesłanki do wypowiedzenia stronie pozwanej umowy.

W uzasadnieniu apelacji podnoszono w szczególności, iż ustalenia w przedmiocie wysokości kwoty dochodzonej przez powoda Sąd I instancji oparł na opinii biegłego sądowego z zakresu finansów i bankowości, uznając tę opinię za pełnowartościowy dowód w sprawie. Tymczasem opinia ta waloru takiego posiadać nie może albowiem wydana została w sytuacji daleko idących braków niezbędnego materiału dowodowego, przy czym na braki te – jak podkreślano w apelacji – wskazywał sam biegły sądowy, akcentując w opinii, iż w sprawie brakuje planu spłaty kredytu zaciągniętego przez pozwanych J. i K. małż. G., dowodów spłat rat kredytu dokonywanych przez kredytobiorców (w których wskazane byłyby daty spłaty oraz kwoty spłat), informacji o terminach zmian oprocentowania oraz o terminie pozyskania przez poprzednika prawnego powoda dokumentu potwierdzającego dokonanie prawomocnego wpisu hipotek mających stanowić zabezpieczenie kredytu (który to termin powiązany jest z wysokością oprocentowania). Z uwagi na powyższe, jak zaakcentowano w apelacji, ustalenia Sądu I instancji w zakresie kwoty dochodzonej przez powoda są wadliwe. Dalej, w uzasadnieniu apelacji podnoszono też, że wadliwe są również ustalenia Sądu I instancji dotyczące skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu przez poprzednika prawnego powoda w stosunku do pozwanych J. i K. małż. G.. Mimo zarzutów strony pozwanej w powyższym zakresie zgłaszanych już na etapie postępowania pierwszoinstancyjnego, powód nie wykazał bowiem, by pismo w przedmiocie wypowiedzenia umowy kredytu podpisane zostało przez osoby uprawnione do reprezentacji poprzednika prawnego powoda, a nadto, by sporządzono je zgodnie z uwzględnieniem sekwencji czynności przewidzianych w treści umowy kredytowej wypowiedzenie warunkujących.

Mając powyższe na uwadze pozwana wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów postępowania w obu instancjach wraz z kosztami zastępstwa procesowego w wysokości czterokrotności stawki minimalnej wynikającej z norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację, powód wniósł o jej oddalenie oraz zasądzenie od pozwanej A. G. na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Argumentując swe stanowisko w sprawie powód wniósł w szczególności o pominięcie, jako spóźnionego, zarzutu apelacyjnego dotyczącego się bezskuteczności wypowiedzenia umowy kredytu wobec niewykazania przez stronę powodową uprawnienia osób podpisujących wypowiedzenie w imieniu poprzednika prawnego powoda do reprezentacji tego podmiotu. Ewentualnie, powód wniósł o zobowiązanie swego poprzednika prawnego do przedłożenia dokumentów wykazujących legitymację ww. osób do wypowiedzenia umowy kredytu pozwanym J. i K. małż. G..

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny apelacji wskazać godzi się, że postępowanie apelacyjne jest kontynuacją postępowania merytorycznego. Zawarty w art. 378§1 kpc zwrot „sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji” oznacza, iż sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę merytorycznie w granicach zaskarżenia, w tym dokonuje własnych ustaleń faktycznych, prowadzi lub ponawia dowody albo poprzestaje na materiale zebranym w pierwszej instancji, ustala podstawę prawną orzeczenia niezależnie od zarzutów podniesionych w apelacji, będąc ewentualnie związanym oceną prawną lub uchwałą Sądu Najwyższego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2017 r. w sprawie II CSK 554/16 opubl. w zbiorze L.). Warunki prowadzenia postępowania dowodowego przed sądem odwoławczym określone zostały przy tym w art. 381 kpc. Zgodnie z powołanym przepisem Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Strona, która dopuszcza się zaniedbania w zakresie przysługującej jej inicjatywy dowodowej w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, musi się przy tym liczyć z tym, że sąd drugiej instancji jej wniosku dowodowego nie uwzględni (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 20 maja 2014 r., III AUa 1912/13, opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...), wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 15 października 2015 r., I ACa 492/15 opubl. w zbiorze orzecznictwa (...)). Oznacza to, że obowiązki wynikające z art. 6 kc w zw. z art. 232 zdanie pierwsze kpc winny być realizowane przez stronę w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, a przed sądem odwoławczym tylko w drodze wyjątku (por. wyrok Sądu Apelacyjnego Szczecinie z dnia 27 marca 2014 r., I ACa 930/13, opubl. w zbiorze orzecznictwa LEX za nr (...)). Innymi słowy, strona która nie podejmuje inicjatywy dowodowej, nie wykazuje starań o pozyskanie istniejących dowodów, nie może na etapie postępowania odwoławczego domagać się dopuszczenia dowodów, jeśli należyte wykonanie przez nią obowiązków wynikających z art. 6 kc i art. 232 kpc pozwalało na zgłoszenie stosownych wniosków dowodowych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Przenosząc powyższe na grunt sprawy niniejszej stwierdzić należało w pierwszej kolejności, iż – wbrew stanowisku powoda – już w toku postępowania przed Sądem I instancji apelująca kwestionowała skuteczność wypowiedzenia umowy kredytu przez poprzednika prawnego powoda, zarzucając tak brak umocowania osób podpisujących wypowiedzenie do reprezentacji poprzednika prawnego powoda, jak i dokonanie wypowiedzenia z pominięciem czynności uprzednio wymaganych umową. Świadczy o tym jednoznacznie treść odpowiedzi na pozew (vide: k. 221 akt sprawy). Mimo powyższego powód nie zgłosił żadnych wniosków dowodowych zmierzających do wykazania, iż wypowiedzenie umowy kredytu dokonane zostało skutecznie. W tej sytuacji, wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda w odpowiedzi na apelację (mające na celu uzyskanie potwierdzenia legitymacji osób podpisujących wypowiedzenie do działania w imieniu poprzednika prawnego powoda) poczytać należało jako spóźnione. Powód w żaden sposób nie wykazał bowiem, by wniosków tych nie mógł zgłosić w postępowaniu pierwszoinstancyjnym. Wskazać zaś trzeba, że niemożność skorzystania w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji z określonych okoliczności faktycznych lub środków dowodowych nie ma miejsca, gdy istniała obiektywna możliwość powołania ich w tym postępowaniu, a tylko na skutek opieszałości, zaniedbań, zapomnienia lub błędnej oceny potrzeby ich powołania strona tego nie uczyniła. Na podstawie analizy umowy cesji wierzytelności załączonej do pozwu stwierdzić należy, że sytuacja taka w odniesieniu do powoda nie miała miejsca. Z umowy tej wynika bowiem, że poprzednik prawny powoda znajdował się w posiadaniu pełnej dokumentacji dotyczącej źródła zbywanej wierzytelności oraz jej zabezpieczeń (vide: §1 ust. 2 pkt 3 umowy cesji wierzytelności k. 64 akt sprawy) i dokumentację tę powodowi przekazał (vide: §3 ust. 3 umowy cesji wierzytelności k. 65 akt sprawy). Podkreślenia wymaga też, iż uzasadniając potrzebę skorzystania z nowych, dodatkowych dowodów dopiero na etapie postępowania odwoławczego, powód podał, że wynikła ona w związku ze sformułowaniem w apelacji nowych zarzutów przeciwko żądaniu pozwu. Jak wskazano już wcześniej, powyższe nie odpowiada rzeczywistemu stanowi sprawy. Zarzuty apelacyjne dotyczące skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu stanowią bowiem li tylko powtórzenie zarzutów przeciwko żądaniu pozwu zgłoszonych w odpowiedzi na pozew, a zatem przed Sądem I instancji. Z uwagi na powyższe wnioski dowodowe zawarte w odpowiedzi na apelację uznać należało za spóźnione (czego konsekwencją było ich pominięcie).

Przechodząc zaś już do oceny zarzutów apelacyjnych w pierwszej kolejności odnieść należało się do tych, które odnosiły się do poczynionych przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych. Tylko w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy dokonywać można bowiem oceny właściwego zastosowania przepisów prawa materialnego. Zarzuty te oceniać

należało przy tym łącznie z zarzutami dotyczącymi się wadliwej oceny materiału dowodowego. Ewentualne błędy w ocenie materiału dowodowego znajdować musiały bowiem przełożenie na ustalenia w zakresie stanu faktycznego.

W przekonaniu Sądu Apelacyjnego, rozpoznając sprawę niniejszą, Sąd I instancji błędnie ustalił, iż umowa kredytu zawarta przez poprzednika prawnego powoda oraz J. i K. małż. G. wypowiedziana została skutecznie. Ustalenie Sądu I instancji w powyższym zakresie jest dowolne. Zauważyć trzeba, że okoliczność skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu Sąd I instancji wywiódł z pisma poprzednika prawnego powoda z dnia 27.05.2010 r. oraz faktu, iż poprzednik prawny powoda wystawił przeciwko pozwanym J. i K. małż. G. bankowy tytuł egzekucyjny, który następnie opatrzone sądowną klauzulą wykonalności i który stanowił podstawę do wszczęcia przeciwko ww. pozwanym postępowania egzekucyjnego, w trakcie którego nie kwestionowali oni egzekwowanej od nich przez poprzednika prawnego powoda należności, a w piśmie z dnia 02.07.2013 r. zawierającym propozycję ugody dotyczącej spłaty zadłużenia przyznali, iż do wypowiedzenia umowy kredytu rzeczywiście doszło. Z takim rozumowaniem, zdaniem Sądu Apelacyjnego, zgodzić się nie można.

W pierwszej kolejności zauważyć należy, że sam fakt wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego nie wywołuje skutku prawnego, jakim jest powstanie zobowiązania, ani też nie powoduje wymagalności zadłużenia. Tytuł taki, po uzyskaniu przez wierzyciela sądowej klauzuli wykonalności uprawnia jedynie wierzyciela do prowadzenia egzekucji względem osób, wobec których został wystawiony. Również sam fakt nadania bankowemu tytułowi egzekucyjnemu sądowej klauzuli wykonalności nie zwalnia sądu od ustalenia zasadności roszczenia, jego wymagalności i wysokości, gdyż postępowanie o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności ma charakter uproszczony i formalny, w którym sąd nie bada zarzutów merytorycznych, ograniczając się ewentualnie do zarzutów dotyczących zakresu kognicji sądu. W realiach sprawy niniejszej powyższe oznacza, że ciężar wykazania wymagalności roszczenia i jego wysokości spoczywał na powodzie (art. 6 kc).

Wskazać w tym miejscu należy, że umowa kredytowa łącząca poprzednika prawnego powoda i pozwanych J. i K. małż. G. bardzo precyzyjnie określała sekwencję czynności, jakie winny być przez poprzednika prawnego powoda jako kredytodawcę dokonane celem skutecznego wypowiedzenia tejże umowy. I tak, w §31 części ogólnej tejże umowy (ust. 1) przewidziano, iż w wypadku powstania zadłużenia przeterminowanego, kredytodawca zawiadamia kredytobiorcę pisemnie, listem zwykłym, o kwocie należności z tytułu zaległej i kolejnej raty spłaty kredytu, wysyłając przypomnienie. Z kolei w §37 ust. 1 części ogólnej tejże umowy przewidziano, że kredytodawca może wypowiedzieć umowę w części dotyczącej warunków jej spłaty m.in. w przypadku niedokonania przez kredytobiorcę spłaty dwóch kolejnych rat kredytu w terminach określonych przez kredytodawcę w wysłanych do kredytobiorcy dwóch kolejnych przypomnieniach, o których mowa w §31 części ogólnej umowy. Redakcja cytowanego zapisu części ogólnej umowy nie wzbudza, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wątpliwości i nakazuje przyjąć, że dla skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu łączącej pozwanych J. i K. małż. G. i poprzednika prawnego powoda niezbędnym było uprzednie wystosowanie do nich przypomnień określających wysokość zaległych rat i wysokość raty przypadającej kolejno do zapłaty. Tymczasem w aktach sprawy niniejszej próżno szukać dowodu, iż poprzednik prawny powoda wypowiedzenie umowy kredytu dokonane pismem z dnia 27.05.2011 r. takimi przypomnieniami poprzedził. Mieć zaś należy na względzie, iż pozwani od początku postępowania zaprzeczali, aby przypomnienia takie do nich wystosowano. W takim układzie rzeczy, zgodnie z ogólną regułą wynikającą z art. 6 kc, na powodzie spoczywał ciężar wykazania, iż przypomnienia takie rzeczywiście do pozwanych wysłano. Dowodów to potwierdzających powód jednak nie przedłożył. W konsekwencji przyjąć zatem należało, że powód nie wykazał, by umowa kredytu łącząca pozwanych J. i K. małż. G. i poprzednika prawnego powoda została skutecznie wypowiedziana.

Jak wspomniano już we wstępie, nie przedłożył też w toku niniejszego postępowania powód dowodów wykazujących umocowanie osób, które podpisały wypowiedzenie umowy kredytu wobec pozwanych J. i K. małż. G., do reprezentowania poprzednika prawnego powoda. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że wypowiedzenie umowy o kredyt jest czynnością prawną jednostronną o charakterze prawnokształtującym. Czynność taka, dokonana w cudzym imieniu bez umocowania lub z przekroczeniem jego zakresu, jest przy tym nieważna. Wyjątkiem w tym zakresie jest sytuacja, gdy ten, komu zostało złożone oświadczenie woli w cudzym imieniu, zgodził się na działanie bez umocowania. Wówczas zastosowanie znajdują bowiem przepisy o zawarciu umowy bez umocowania. Wspomniana zgoda wyrażona

musi być jednak w momencie składania oświadczenia woli przez osobę nie mającą umocowania do działania w cudzym imieniu, nie zaś następczo (por. art. 104 kc). Przenosząc powyższe na grunt sprawy niniejszej stwierdzić należało, iż skoro powód nie wykazał (mimo zarzutów strony pozwanej), by wypowiedzenie umowy kredytu łączącej jego poprzednika prawnego i pozwanych J. i K. małż. G. podpisane zostało przez osoby uprawnione do reprezentacji tego poprzednika prawnego, to przyjąć należało, iż wypowiedzenia tego dokonały osoby do reprezentacji poprzednika prawnego powoda nieuprawnione. Jeśli zaś weźmie się pod uwagę, że stanowisko pozwanych jasno wskazywało, iż nie wyrażali oni zgody na dokonanie im wypowiedzenia przez osoby nie posiadające umocowania do działania w imieniu poprzednika prawnego powoda, to przyjąć należało, że powód nie wykazał, by przedmiotowe wypowiedzenie dokonane zostało w sposób ważny.

Wbrew stanowisku Sądu I instancji o ważności i skuteczności wypowiedzenia umowy kredytu na kanwie sprawy niniejszej nie można wnioskować w oparciu o fakty związane z prowadzeniem przeciwko pozwanym J. i K. małż. G. postępowania egzekucyjnego przez poprzednika prawnego powoda oraz w oparciu o pismo tychże pozwanych z dnia 02.07.2013 r. Prawdą jest przy tym, że w toku postępowania egzekucyjnego toczącego się przeciwko pozwanym J. i K. małż. G. nie negowano ani samej zasady prowadzenia przeciwko nim egzekucji, ani wysokości egzekwowanej od nich należności. Zwrócić jednak należy uwagę (co zdaje się umknęło Sądowi I instancji), że wspomniane postępowanie egzekucyjne toczyło się pod nieobecność pozwanych J. i K. małż. G. – z uwagi na brak wiadomości o miejscu ich pobytu ww. reprezentowani w tym postępowaniu byli przez kuratora w osobie adw. M. F. (vide: postanowienie o ustanowieniu kuratora k. 69 akt sprawy KM 1034/12 Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Łomży K. B.). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zrównanie pasywnej postawy kuratora pozwanych z brakiem kontestacji egzekwowanej wierzytelności przez samych pozwanych jest zaś zbyt daleko idącym uproszczeniem, zwłaszcza w kontekście zarzutów podnoszonych w toku niniejszego postępowania. Nie można też, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskować o skuteczności i ważności wypowiedzenia umowy kredytu pozwanym J. i K. małż. G. w oparciu o ich pismo z dnia 02.07.2013 r. Owszem, w piśmie tym pozwani nie negowali istnienia zadłużenia względem poprzednika prawnego powoda, ale w żadnym wypadku nie przyznali, by przed wypowiedzeniem umowy kredytu dokonanym pismem z dnia 27.05.2011 r. otrzymali od poprzednika prawnego powoda przypomnienia, o jakich mowa w §31 części ogólnej umowy kredytu. Jako że pismo pozwanych sporządzone zostało po ponad 2 latach od daty pisma wypowiadającego umowę kredytu nie da się też przyjąć, by dowodziło ono zgody pozwanych na dokonanie tego wypowiedzenia przez osoby nieuprawnione do reprezentacji poprzednika prawnego powoda, istniejącej w dacie dokonywania tego wypowiedzenia.

Reasumując – zdaniem Sądu Apelacyjnego jako słuszne ocenić należało zarzuty apelacji zasadzające się na twierdzeniu, iż Sąd I instancji błędnie ustalił, że umowa kredytu łącząca poprzednika prawnego powoda i pozwanych J. i K. małż. G. została skutecznie i ważnie wypowiedziana. Wskazać w tym miejscu należy przy tym, że rozważał Sąd Apelacyjny również ewentualność potraktowania pozwu w sprawie niniejszej jako wypowiedzenia umowy kredytu łączącej poprzednika prawnego powoda i pozwanych J. i K. małż. G. w stosunku do apelującej będącej dłużniczką rzeczową. Uczynić tego jednak nie można było albowiem pozew w sprawie niniejszej (podobnie jak wypowiedzenie z dnia 27.05.2011 r.) nie został poprzedzony przypomnieniami, o jakich mowa w §31 części ogólnej umowy kredytu.

W zaistniałym stanie rzeczy, żądanie pozwu – ewentualnie – mogłoby zostać w stosunku do apelującej jako dłużniczki rzeczowej uwzględnione tylko w zakresie rat kredytu zapadłych i nieuiszczonych wraz z należnościami ubocznymi. Rzecz jednak w tym, że żądanie pozwu w sprawie niniejszej obejmowało cały kapitał kredytu (w tym jeszcze niewymagalny wobec uznania, iż do wypowiedzenia umowy kredytu nie doszło), jak też odsetki od zadłużenia przeterminowanego rozumianego jako cały kapitał kredytu (w tym jeszcze niewymagalny wobec uznania, iż do wypowiedzenia umowy kredytu nie doszło) i koszty określone na kwotę 7.736,08 zł (szczegółowo nie spozycjonowane). Jednocześnie materiał dowodowy zaofiarowany przez powoda w sprawie niniejszej nie dawał Sądowi Apelacyjnemu możliwości samodzielnego (czy choćby z pomocą biegłego sądowego) obrachowania wyłącznie wysokości należności wymagalnej. W aktach brak jest bowiem pełnej dokumentacji związanej z obsługą kredytu, w tym w szczególności harmonogramu spłat określającego wysokość poszczególnych rat, dowodów spłat rat kredytu dokonywanych przez kredytobiorców określających daty i kwoty wpłat, informacji o wysokości odsetek kapitałowych za poszczególne okresy oraz dokumentu potwierdzającego datę poinformowania poprzednika prawnego powoda o prawomocności

wpisu hipotek stanowiących zabezpieczenie spłaty kredytu (co miało – według zapisów umowy – wpływ na wysokość oprocentowania). Jak trafnie podniesiono w apelacji, powyższe niedostatki materiału dowodowego sygnalizowała nie tylko strona pozwana, ale również biegły sądowy z zakresu finansów i bankowości wprost wskazując, iż powodują one niemożność weryfikacji dokonanych przez bank wyliczeń należności (notabene przy takich niedostatkach nie można podzielić stanowiska Sądu I instancji, iż opinia tego biegłego stanowi pełnowartościowy dowód w sprawie, de facto sprowadziła się ona bowiem wyłącznie do sprawdzenia zapisów na koncie analitycznym kredytu pod względem arytmetycznym, co swoją drogą nie wymagało wiadomości specjalnych). Niedostatki te obciążają powoda jako stronę dochodzącą roszczenia na drodze sądowej (art. 6 kc).

Reasumując – zdaniem Sądu Apelacyjnego jako słuszne ocenić należało również i te zarzuty apelacji, które zasadzały się na twierdzeniu, iż Sąd I instancji błędnie ustalił wysokość należności dochodzonej przez powoda. Kwota tej należności nie została bowiem przez powoda dowiedziona, a samodzielne jej obliczenie przez sąd (tudzież przy pomocy biegłego sądowego) nie było możliwe wobec braków dowodów niezbędnych w tym zakresie (o czym mowa była w akapicie poprzednim). W związku z powyższym żądanie pozwu wysunięte przeciwko apelującej uznać należało za nieudowodnione.

Uwzględniając wszystko powyższe, z mocy art. 386§1 kpc, orzeczono jak w pkt I lit. a wyroku. Konsekwencją oddalenia powództwa było dokonanie zmiany zaskarżonego orzeczenia także w zakresie kosztów procesu (pkt I lit. b wyroku). W zaistniałym stanie rzeczy zwrot kosztów procesu za postępowanie przed Sądem I instancji – stosownie do treści art. 98 kpc - należy się bowiem stronie pozwanej. Zasądzona kwota obejmuje przy tym wynagrodzenie fachowego pełnomocnika, który reprezentował pozwaną w stawce wynikającej z §2 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 – w brzmieniu obowiązującym w dacie inicjowania niniejszego postępowania).

O kosztach procesu za postępowanie przed Sądem II instancji orzeczono również zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu (art. 98 kpc), uwzględniając opłatę od apelacji uiszczoną przez pozwaną oraz wynagrodzenie fachowego pełnomocnika reprezentującego pozwaną w stawce wynikającej z §2 pkt 7 w zw. z §10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 1804 – w brzmieniu obowiązującym w dacie inicjowania niniejszego postępowania).

(...)